

Висновок
наукового керівника дисертаційної роботи
Кривко Марини Юріївни на тему
«Тенденції розвитку полікультурної освіти студентів університетів у
Федеративній Республіці Німеччині»,
представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Характеристика роботи здобувача в процесі підготовки дисертації, особисті якості, проявлені в процесі роботи над дисертацією. Кривко Марина Юріївна за час навчання в аспірантурі продемонстрував наукову зрілість, відповідальності та наполегливість. Вона успішно поєднувала наукову діяльність із професійною викладацькою діяльністю, що свідчить про її високу працездатність та організованість. Дисертантка в роботі над дисертацією виявила творче й аналітичне мислення, уміння критично оцінювати здобуту інформацію. М. Кривко педагогічно грамотно використовувала сучасні методи дослідження в процесі проведення наукового пошуку, оперативно застосовувала теоретичні знання та практичні вміння. Дисертантка має авторитет серед колег та студентів, здатна ефективно співпрацювати з іншими людьми на основі прояву комунікативної й полікультурної компетентності, адекватно сприймає конструктивну критику. Загалом М. Кривко зарекомендувала себе як цілеспрямована, відповідальна й ініціативна науковиця, яка здатна на високому рівні проводити науково-педагогічне дослідження.

Дисертація Кривко Марини Юріївни на тему «Тенденції розвитку полікультурної освіти студентів університетів у Федеративній Республіці Німеччині» представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. У дисертації на основі аналізу теоретичних положень та опрацювання практичного досвіду здійснення полікультурної освіти студентів університетів у ФРН було визначено перспективні напрями творчого використання доробок німецьких педагогів з окресленої проблеми в освітній практиці вітчизняних закладів вищої освіти.

Актуальність теми дослідження. В умовах глобалізації всіх царин життєдіяльності сучасного суспільства, інтеграції вітчизняної системи вищої освіти в європейський освітній простір виникає актуальна необхідність формування в кожного майбутнього фахівця полікультурної компетентності, що виступає сьогодні важливим показником його професійної придатності. Це насамперед зумовлено тим, що сьогодні значно розширюється міжнародне співробітництво між представниками різних спеціальностей у міжнародному масштабі, що вимагає від кожного з них умінь розбудови конструктивної взаємодії з носіями інших культур, прояву толерантного ставлення до їхніх етнічних традицій та цінностей, демонстрації відповідних полікультурних якостей та ціннісних орієнтацій. Важливою передумовою досягнення професійного успіху фахівцем є також органічне поєднання, з одного боку, його національної самоідентифікації (усвідомлення людиною власної

належності до певної етнічної групи та відчуття гордості за її культурні здобутки), а з іншого – прояву шанобливості й толерантності до інших народів та різних культур, усвідомлення їх загальнолюдської цінності. Ефективним засобом формування полікультурної компетентності особистості є забезпечення здобуття нею грамотно організованої з педагогічної точки зору полікультурної освіти. У цьому плані для вітчизняних освітян значний інтерес представляють напрацювання німецьких педагогів, які накопичили цінні теоретичні ідеї та практичний досвід здійснення зазначеної освіти. Ці доробки можна творчо використовувати для підвищення ефективності полікультурної освіти її здобувачів у вітчизняних закладах вищої освіти.

Доцільність вивчення зазначеної проблеми посилюється необхідністю усунення низки виявлених у сучасній педагогічній теорії та практиці суперечностей, зокрема: між потребою українського суспільства в підготовці висококваліфікованих фахівців, які відрізняються високим рівнем сформованості полікультурної компетентності, та недостатнім використанням засобів полікультурної освіти для її постійного вдосконалення; між наявністю у ФРГ розвиненої теорії здійснення полікультурної освіти студентів університетів та відсутністю вітчизняних досліджень, спрямованих на узагальнення й осмислення прогресивних теоретичних положень німецьких педагогів з окресленої проблеми для можливості їх урахування під час проведення наукових пошуків у галузі обраної проблематики; між накопиченням передового досвіду реалізації полікультурної освіти студентів німецьких університетів та невикористанням значного педагогічного потенціалу цього досвіду у вітчизняних закладах вищої освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації є складником комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри освітніх наук, цифрового навчання та академічного підприємництва Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (державний реєстраційний номер № 0125U001676). Тему дисертації затверджено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 3 від 24 листопада 2023 року) і уточнено (протокол № 9 від 29 березня 2024 року).

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що *вперше*:

- визначено ступінь теоретичної розробленості проблеми здійснення полікультурної освіти студентів університетів у Федеративній Республіці Німеччині та виявлення тенденцій подальшого розвитку цієї освіти; на основі зіставлення точок зору вітчизняних та німецьких науковців узагальнено й систематизовано теоретичні положення про її суть, структуру та зміст, конкретизовано вимоги й особливості реалізації в німецьких університетах;
- проаналізовано генезу полікультурної освіти, виокремлено етапи розвитку цієї освіти в Німеччині;
- на основі здійснення порівняльного аналізу теоретичних і практичних доробок німецьких та українських учених щодо реалізації

полікультурної освіти студентів університетів виділено перспективні напрями творчого використання прогресивних доробок німецьких освітян у вітчизняних закладах вищої освіти.

Дістали подальшого розвитку наукові ідеї про ефективні методи й форми здійснення полікультурної освіти студентів сучасних університетів, засоби підвищення якості цього процесу.

До наукового обігу введено значну кількість (58) невідомих та маловідомих джерел, пов'язаних із реалізацією полікультурної освіти студентів німецьких університетів.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що систематизовані теоретичні та практичні доробки німецьких педагогів щодо здійснення полікультурної освіти студентів університетів, самостійно сформульовані дисертантом наукові положення та висновки можна успішно використовувати у вітчизняних ЗВО для підвищення ефективності зазначеної освіти, що до наукового обігу введено значну кількість (58) невідомих та маловідомих джерел, пов'язаних із реалізацією полікультурної освіти студентів університетів. Матеріали дисертації можуть бути успішно використані для створення нових підручників, посібників, навчально-методичних посібників, оновлення та збагачення змісту лекційних, практичних, семінарських занять з педагогічних дисциплін, удосконалення процесу полікультурної освіти студентів в університетах.

Створені дидактичні та методичні матеріали, отримані результати проведеного дослідження впроваджено в освітній процес Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (довідка № 0201/819 від 14.04.2024), Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка № 1605/01-50/02 від 14.04.2025), Ізмаїльського державного університету (довідка № 1-7/198 від 10.04.2025).

Апробація результатів дослідження відбувалася під час проведення засідань кафедри освітніх наук, цифрового навчання та академічного підприємництва та кафедри іноземних мов професійного спрямування Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (2023 – 2025 н. р.), виступах на міжнародних конференціях: «Від громадянського суспільства – до правової держави» (Харків, 2018); «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика» (Харків, 2019, 2023); «Academic and Scientific Challenges of Diverse Fields of Knowledge in the XXI-st Century» (Харків, 2020); «Філологічні й педагогічні студії у вітчизняній та зарубіжній науці ХХІ сторіччя» (Харків, 2020); «Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в ХХІ столітті» (Харків, 2022); «Advancing in research and education» (Ла-Рошель, 2020); «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» (Київ, 2024), «Європейський вектор розвитку вищої освіти України» (Полтава, 2024).

Отримані в процесі наукового пошуку теоретичні та практичні матеріали апробовані в процесі викладацької діяльності дисертантки в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Публікації. Основний зміст та результати проведеного дослідження представлені в 14 наукових публікаціях: із них – 5 статей у наукових фахових виданнях України (із них 4 – одноосібні), 9 тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Висновок. Дисертаційна робота Кривко М. Ю. на тему «Тенденції розвитку полікультурної освіти студентів університетів у Федеративній Республіці Німеччині» має науково-теоретичну та практичну цінність, відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), її оформлення – вимогам наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та рекомендована до попередньої експертизи дисертації щодо наукової новизни, теоретичної та практичного значення результатів дослідження.

Науковий керівник –
доктор педагогічних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри освітніх наук,
цифрового навчання та
академічного підприємництва

Наталія ТКАЧОВА

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу
кадрів

